

WIELKOPOLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY
ZABYTKÓW W POZNANIU
61-834 Poznań, ul. Gołębia 2
Po – WN. 5142.2157.5.2024
Zn spr.: ZR.082.3.2024

Poznań 12 czerwiec 2024 r.

POZWOLENIE Nr 415/2024/A

na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków

Działając na podstawie art. 6 ust.1 pkt 1 lit. c, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz.840 ze zm.) § 13 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań architektonicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r. poz. 81), art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z. 2024, poz.572) po rozpatrzeniu wniosku Lasów Państwowych Nadleśnictwo Oborniki Dąbrówka leśna ul. Gajowa 1, 64-600 Oborniki z dnia 20.02.2024 r. (data wpływu 28.02.2024 r.) uzupełnionego 08.05.2024 r. o udzielenie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy obiekcie zabytkowym tj. kolumnie nr 2 wraz z gruntem pod obiektem w miejscowości WEŁNA, gmina Rogoźno, powiat obornicki zlokalizowaną na działce ewidencyjnej nr 10103/5 obręb Parkowo wpisanej do rejestru zabytków pod nr rej. 1131/Wlkp/A decyzją z dnia 30.09.2021 r.

Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków

1. udziela pozwolenia

Wnioskodawcy :

Lasom Państwowym - Nadleśnictwu Oborniki, Dąbrówka Leśna ul. Gajowa 1, 64-600 Oborniki
na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy obiekcie zabytkowym tj.
kolumnie nr 2 wraz z gruntem pod obiektem w miejscowości WEŁNA, gmina Rogoźno, powiat obornicki zlokalizowaną na działce ewidencyjnej nr 10103/5 obręb Parkowo wpisanej do rejestru zabytków pod nr rej. 1131/Wlkp/A decyzją z dnia 30.09.2021 r.

Zakres i sposób prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac konserwatorskich i restauratorskich:

- Prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytkowej kolumnie

zgodnie z „Programem prac konserwatorskich Kolumna barokowa w Wełnie”, autorstwa Ewa Porzyc, Lublin, styczeń 2024 r.

Z zastrzeżeniem:

- **odrębnego uzgodnienia ewentualnego wzmocnienia oraz zabezpieczenia przeciwwilgociowego fundamentów obiektu**

- **ostateczny kolor obiektu do uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.**

2. określa warunki polegające na obowiązku:

- 1) kierowania pracami konserwatorskimi i restauratorskimi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego przez osoby posiadające kwalifikacje, o których mowa w art. 37 a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- 2) przekazania Wielkopolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia badań oraz prac, a w toku robót budowlanych na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 1):
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 1,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37a ustawy,
 - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 1 o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania tymi pracami albo badaniami albo samodzielnego ich wykonywania.
- 4) warunek, o którym mowa w pkt. 2 uważa się za spełniony, w przypadku kierowania ww. pracami albo samodzielnego ich wykonywania przez osobę wskazaną we wniosku o udzielenie pozwolenia i posiadającą kwalifikacje, o których mowa w art. 37a ustawy, o ile do wniosku zostały dołączone dokumenty potwierdzające spełnianie przez tę osobę ustawowych wymagań;

3. ponadto określa warunki polegające na obowiązku:

- niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub wystąpieniu nowych faktów lub okoliczności ujawnionych w trakcie prowadzenia robót budowlanych, mogących doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku;
- **prowadzenie dokumentacji z przebiegu prac konserwatorskich i restauratorskich i złożenia dokumentacji powykonawczej z przeprowadzonych prac Wojewódzkiemu Urzędowi Ochrony Zabytków.**
- **dokonania odbioru końcowego wykonanych prac konserwatorskich przez przedstawicieli Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków.**

Pozwolenie ważne jest do: 31 grudnia 2027 r.

Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może być zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Uzasadnienie

W dniu 28 lutego 2024 r. do tut. urzędu wpłynął wniosek Lasów Państwowych Nadleśnictwo Oborniki Dąbrówka leśna ul. Gajowa 1, 64-600 Oborniki o udzielenie pozwolenia na

prorowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy obiekcie zabytkowym tj. kolumnie nr 2 w miejscowości WEŁNA, gmina Rogoźno, powiat obornicki zlokalizowaną na działce ewidencyjnej nr 10103/5 obręb Parkowo wpisanej do rejestru zabytków pod nr rej. 1131/Wlkp/A decyzją z dnia 30.09.2021 r. Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1, ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840.) prace w obrębie zabytków wpisanych do rejestru zabytków- wymagają uzyskania pozwolenia konserwatorskiego.

Wolnostojąca kolumna, murowana z czerwonej cegły, pierwotnie otynkowana obecnie w znacznym stopniu zdegradowana. Złożona z cokołu, częściowo zachowanej bazy i trzonu posiada tylko fragmentarycznie zachowane otynkowanie. Celem prac konserwatorskich i restauratorskich przy barokowej kolumnie jest zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytkowej poprzez usunięcie przyczyn destrukcji, naprawę oraz przywrócenie walorów estetycznych obiektowi. Prace przy kolumnie zakładają przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy użyciu materiałów i technologii kompatybilnych z oryginalnymi rozwiązaniami, z maksymalnym poszanowaniem substancji zabytkowej. Wysokość trzonu kolumny zostanie odtworzona przy zachowaniu proporcji na podstawie archiwalnej fotografii.

Dodatkowo sentencji niniejszego pozwolenia zawarto zastrzeżenia polegające na obowiązku odrębnego uzgodnienia z tut. urzędem ewentualnego wzmocnienia i sposobu zabezpieczenia fundamentów obiektu, gdyż zaproponowana w programie prac folia kubetkowa budzi zastrzeżenia ze stanowiska konserwatorskiego. Dodatkowo należy odrębnie uzgodnić z tut. urzędem ostateczny kolor kolumny.

W związku z powyższym Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków postanawia orzec jak w sentencji.

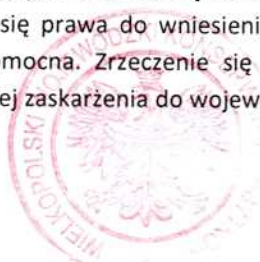
Pouczenie

1. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.
2. Zgodnie z art. 47 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia o którym mowa w art. 36 ust. 1, a następnie zmienić je lub cofnąć w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.
3. Kto prowadzi roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego wielkopolskiego konserwatora zabytków podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. (art. 107 d.2)
4. Kto prowadzi prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego wielkopolskiego konserwatora zabytków podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. (art. 107 d.2)
5. Zgodnie z art. 37 a Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy zabytkach wpisanych do rejestru kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, w zakresie konserwacji i restauracji dzieł sztuki lub konserwacji zabytków oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich, przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2. W dziedzinach nieobjętych programem studiów wyższych, o których mowa w ust. 1,

6. pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy zabytkach wpisanych do rejestru kieruje osoba, która posiada: świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej oraz tytuł zawodowy albo wykształcenie średnie i dyplom potwierdzający posiadanie kwalifikacji zawodowych w zawodach odpowiadających danej dziedzinie lub dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danej dziedzinie oraz która, przez co najmniej 4 lata brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do osób, które samodzielnie wykonują prace konserwatorskie, prace restauratorskie lub badania konserwatorskie, prowadzone przy zabytkach wpisanych do rejestru.
7. Zgodnie z art. 37 g
Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych odpowiednio przy zabytku wpisanym do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczonym do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2, oraz badaniach archeologicznych, lub zatrudnienie przy tych pracach lub badaniach w muzeum będącym instytucją kultury, potwierdzają świadectwa, w tym dotyczące odbytych praktyk zawodowych, oraz inne dokumenty zaświadczające udział w tych pracach, badaniach lub robotach lub zatrudnienie przy tych pracach wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej, na rzecz której te prace, badania lub roboty były wykonywane, albo przez osobę, pod której nadzorem były wykonywane, w tym zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w muzeum będącym instytucją kultury, lub zaświadczenia wydane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków.
2. Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych prowadzonych przed dniem 26 sierpnia 2011 r. przy zabytku niewpisanym do rejestru zabytków potwierdzają świadectwa, inne dokumenty lub zaświadczenia, o których mowa w ust. 1.
8. Zgodnie z art. 37 h
1. Wykształcenie i tytuły zawodowe, o których mowa w art. 37a, art. 37b, art. 37d i art. 37e, mogą być uzyskane poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są one uznawane za równorzędne z wykształceniem i tytułami zawodowymi uzyskanymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie odrębnych przepisów.
2. Doświadczenie zawodowe, o którym mowa w art. 37a, art. 37b i art. 37d, może być nabyte poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile dotyczy prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich lub badań architektonicznych, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do inwentarza muzeum lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.

Od decyzji niniejszej służy stronie odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego złożone w terminie 14 dni od daty jej otrzymania, za pośrednictwem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zgodnie z art. 127a. § 1 kpa przed upływem terminu do wniesienia odwołania strony mogą zrzec się prawa do wniesienia odwołania od niniejszej decyzji. Z dniem doręczenia Wielkopolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna. Zrzeczenie się prawa do wniesienia odwołania skutkuje brakiem możliwości odwołania od decyzji oraz jej zaskarżenia do wojewódzkiego sądu administracyjnego. (art. 127a § 2 kpa). (art. 127a § 2 kpa).

Wielkopolski Wojewódzki
Konserwator Zabytków

Jana
mgr Jolanta Goszczyńska

Załączniki:

1. „Programem prac konserwatorskich Kolumna barokowa w Wełnie”, autorstwa Ewa Porzyć, Lublin, styczeń 2024 r.1 egz.

Wnieiono opłatę skarbową

w kwocie

825

Otrzymują:

1. Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Oborniki, Dąbrówka Leśna ul. Gajowa 1, 64-600 Oborniki

Do wiadomości:

2. Aa IB
3. a/a AWM

Sprawę prowadzi: mgr Iwona Bartczak - insp. ds. ochrony zabytków nieruchomych WUOZ w Poznaniu,
tel. 61 8528003 wew. 10

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
KOLUMNA BAROKOWA W WEŁNIE

Wojewódzki U
Ochrony Zabytków w Poznaniu
Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
Uzgodniono ze stanowiska konserwatorskiego
Załącznik do pisma/decyzji/postanowienia/pozwolenia

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
KOLUMNA BAROKOWA W WEŁNIE

data: 12.06.2024 Nr. 415/2024/A
Wielkopolski Wojewódzki
Konserwator Zabytków
mgr Jolanta Goszczyńska

Lasy Państwowe

Nadleśnictwo Oborniki

Osiedle Waleczne, ul. Gajowa 1, 64-009 Oborniki

tel. +48 61 29 71 302

e-mail: oborniki@poczta.on.gov.pl

Regon: 630611527, NIP 7870037099 (5)

Opracowanie:

Ewa Porzyc, nr dyplomu 202056

Zgodność kopii z oryginałem

- stylem i datą

data: 08.05.2024

GŁÓWNY KSIĘGOWY

Nadleśnictwo Oborniki

Beata Kąkol-Merczak

Ewa Porzyc

Artefakt Konserwacja Zabytków

Ewa Porzyc

Al. Kompozytorów Polaków 5/33, 20-848 Lublin

NIP 9462631030 REGON 388720009

tel. 507241678 e-mail: ewa.porzyc@gmail.com

Lublin, kwiecień 2024

Dzieło konserwatorskie i dokumentacja są chronione prawem autorskim

7.6. Program prac konserwatorskich

1. Sporządzenie dokumentacji fotograficznej obrazującej dokładnie stan kolumny przed przystąpieniem do prac konserwatorskich.
2. Prowadzenie na bieżąco dokumentacji fotograficznej i opisowej dotyczącej przebiegu działań konserwatorskich.
3. Dezynfekcja cegieł oraz zachowanych fragmentów tynku specjalistycznymi nioselektywnymi preparatami biobójczymi.
4. Podklejenie odspojonych fragmentów tynku zaprawą do iniekcji, przeznaczoną do strukturalnej konsolidacji murów na bazie spoiw mineralnych, niezawierających soli rozpuszczalnych. Zaprawę można wprowadzić strzykawką lub urządzeniami mechanicznymi pod niskim ciśnieniem.
5. Usunięcie nawarstwień biologicznych mechanicznie przy pomocy szczotek. W razie potrzeby należy ponownie użyć środka biobójczego.
6. Usunięcie mechaniczne zacierki cementowej.
7. Impregnacja osłabionych cegieł preparatem wzmacniającym o wysokiej zawartości estrów kwasu krzemowego w rozpuszczalnikach organicznych na bazie kwasu krzemowego.
8. Usunięcie mechaniczne ciemnych nawarstwień bez uszkodzenia lica cegły - wykonanie prób przy pomocy myjki ciśnieniowej, metod chemicznych, metod strumieniowo-ściernych z wykorzystaniem drobnego, delikatnego kruszywa lub ablacji laserowej.
9. Odsolenie zasolonych partii muru metodą migracji do rozszerzonego środowiska przy użyciu waty celulozowej lub ligniny oraz wody demineralizowanej.
10. Z uwagi na fakt, że kolumna odbiega od pionu, należy podjąć działania zmierzające do określenia przyczyn tego stanu rzeczy. W tym celu należy odsłonić fundament w celu ustalenia budowy i stanu zachowania fundamentów obiektu oraz określenia rodzaju gruntów występujących w otoczeniu kolumny.
11. Na podstawie wykonanych odkrywek i konsultacji z WKZ należy wybrać sposób wzmocnienia fundamentów i ich zabezpieczenia przeciwwilgociowego, jeśli wystąpi taka konieczność.
12. W przypadku konieczności wykonania izolacji przeciwwilgociowej zaleca się użycie folii kubełkowej.
13. Wmurowanie nowych cegieł w miejsca, gdzie ich brakuje lub wymiana silnie zniszczonych cegieł na nowe o zbliżonych właściwościach fizyko-chemicznych oraz wymiarach.

14. Rekonstrukcja górnej części kolumny ceglami o zbliżonych właściwościach fizykochemicznych oraz wymiarach. Odtworzenie pierwotnej wysokości na podstawie archiwalnej fotografii, z zachowaniem proporcji.
15. Wykonanie spoin zaprawą wapienną z kruszywem o podobnej gradacji do zachowanej oryginalnej spoiny. Użyta zaprawa powinna mieć niższe właściwości wytrzymałościowe niż cegła.
16. Odtworzenie brakujących tynków wraz z zachowaniem elementów ciągnionych, jak półwałki. Należy do tego celu użyć zaprawy mineralnej renowacyjnej o uziarnieniu zbliżonym do oryginalnie zachowanego tynku.
17. Zabezpieczenie zwieńczenia kolumny preparatem krzemianowym o wysokiej zawartości estrów kwasu krzemowego w rozpuszczalnikach organicznych, aby ograniczyć wsiąkanie wody opadowej.
18. Pomalowanie kolumny białą farbą, dobraną odcieniem do zachowanej oryginalnej warstwy malarskiej. Użycie wysokiej jakości farb elewacyjnych na bazie wapiennej lub krzemianowej.
19. Sporządzenie dokumentacji fotograficzno-opisowej prowadzonych zabiegów konserwatorskich.

Ewa Porzyc
Artefakt Konserwacja Zabytków
Ewa Porzyc

Al. Kompozytorów Polaków 5/33, 20-848 Lublin
 NIP 9462631030 REGON 388720009
 tel. 507241678 e-mail: ewa.porzyc@gmail.com

Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Oborniki
 Dąbrówka Leśna, ul. Czapka 1, 64-600 Oborniki
 tel. +48 61 29 71 302
 e-mail: oborniki@paznan.lasy.gov.pl
 Regon: 638011527, NIP 787007095

Zgodność kopii z oryginałem

- stwierdzam
 dnia 28.05.2014 r. GŁÓWNY KSIĘGOWY
 Nadleśnictwo Oborniki
 Beata Kozmierczak

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
KOLUMNA BAROKOWA W WELNIE

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
KOLUMNA BAROKOWA W WELNIE

Opracowanie:

Zgodność kopii z oryginałem

- stwierdza

GŁÓWNY KSIĘGOWY

Nadleśnictwo Oporniki

Beata Kazimierz

Ewa Porzyc, nr dyplomu 202056

Artyfakt Konserwacja Zabytków
Ewa Porzyc

Al. Kompozytorów Polakich 5/33, 20-848 Lublin
NIP 9462631030 REGON 388720009
tel. 507241678 e-mail: ewa.porzyc@gmail.com

Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Oporniki
ul. Piłsudskiego 1, 20-830 Oporniki
tel. +48 61 29 71 302
e-mail: oporniki@poczta.lasy.gov.pl
Regon: 633091332, NIP: 7870097009 131

Lublin, kwiecień 2024

Dzieło konserwatorskie i dokumentacja są chronione prawem autorskim

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
KOLUMNA BAROKOWA W WEŁNIE

Spis treści

1.0. Informacje wstępne	3
2.0. Założenia prac konserwatorskich	4
3.0. Zagadnienia z zakresu historii obiektu	4
4.0. Opis obiektu	8
5.0 Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	9
6.0. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania	11
7.0. Program prac konserwatorskich	15

Zgodność kopii z oryginałem
- stwierdzam
data 28.05.2014 r.
GŁÓWNY KSIĘGOWY
Nadleśnictwo Oborniki
Beata Wozniak

Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Oborniki
Dawidka Leśna, ul. Gajowa 1, 67-600 Oborniki
tel. +48 61 25 71 302
e-mail: obornik@poczta.lasy.gov.pl
NIP: 670011527, REG: 1426037079 (8)

1.0. Informacje wstępne

1. INFORMACJE WSTĘPNE

1.1. RODZAJ OBIEKTU

Kolumna graniczna/morowa

1.2. LOKALIZACJA

Wełna, północna część wsi, na skraju pola położonego przy drodze powiatowej nr 2025.

Nr ewidencyjny działki 10103/5 obręb nr 0013.

1.3. INFORMACJA O OCHRONIE KONSERWATORSKIEJ

Obiekt chroniony jest wpisem do wojewódzkiego rejestru zabytków woj. Wielkopolskiego 1131/Wlkp/A z 30.09.2021 r.

2. INFORMACJE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA

2.1. PODSTAWA OPRACOWANIA

- wizja lokalna
- dokumentacja fotograficzna

2.2. INWESTOR

Nadleśnictwo Oborniki
Dąbrówka Leśna, ul. Gajowa 1, 64-600 Oborniki

2.3. PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania są dokumentacja stanu zachowania i analiza przyczyn zniszczeń oraz program prac konserwatorskich jednej z dwóch barokowych kolumna znajdujących się w Wełnie.

Urząd Powiatowy w Obornikach
Nadleśnictwo Oborniki
Dąbrówka Leśna, ul. Gajowa 1, 64-600 Oborniki
tel. 71 367 10 00
e-mail: oborniki@powiat.oborniki.lasy.gov.pl
Regon: 63001537, NIP: 7320037099

Zgodność kopii z oryginałem
- stwierdzam
GŁÓWNY KSIĘGOWY
Nadleśnictwo Oborniki
Beata Kątrbajczak
dnia 28.05.2024 r.

2.0. Założenia prac konserwatorskich

Głównym celem planowanych działań konserwatorskich jest zatrzymanie postępujących procesów degradacji substancji zabytkowej przez usunięcie przyczyn destrukcji oraz trwałe zabezpieczenie obiektu przed dalszym niszczeniem. Planowane prace mają za zadanie przywrócić kolumnie walory estetyczne, a co za tym idzie zwiększyć atrakcyjność turystyczną obiektu.

Obiekt obecnie pozostaje trwałą ruiną, a brak należytej opieki prowadzi do postępujących zniszczeń. Opracowanie programu prac konserwatorskich pozwoli w zadbać o kondycję obiektu - usunąć przyczyny zniszczeń, zachować i zabezpieczyć oryginalną tkanę zabytkową oraz odtworzyć, wprowadzając takie materiały i rozwiązania, które pozwolą przywrócić kolumnie walory estetyczne i oryginalny charakter.

3.0. Zagadnienia z zakresu historii obiektu

Pierwsze wzmianki o miejscowości Wełna pochodzą z 1352 roku, kiedy to Mikołaj z Wełny przystąpił do konfederacji na wielkim zjeździe rycerstwa wielkopolskiego w Poznaniu. Tamtego czasu sięga też historia majątku w Wełnie. W 1384 roku, podczas wojny domowej Grzymalitów z Nałęczami czeladź zbrojna Dobiesława z Gołańczy spaliła dwór w Wełnie wraz z całą wsią¹.

Pierwszym znanymi właścicielami majątku byli Grudzińscy (XVI wiek)². Następnie byli to Grzymułtowski i Rydzyńscy. Konstanty Rydzyński w 1752 roku sprzedał majątek obejmujący Wełnę, Grudnię i Parkowo.

Najbardziej znanym właścicielem majątku, który zmodernizował gospodarstwo i rozpoczął budowę pałacu był Franciszek Jan Rostworowski. Był synem Jana Wiktoryna i Salomei ze Zbierzchowskich. Był organizatorem konfederacji barskiej w Wielkopolsce, posłem konfederacji w Dreźnie, starostą zytomierskim. Młodość spędził na dworze Dreźnieńskim, gdzie przyjął edukację. Z dworem Fryderyka Augusta II związał się najprawdopodobniej w 1729 r., a w 1742

Urząd Nadleśnictwa Oborniki
ul. Wolności 1, 54-060 Oborniki
tel. +48 51 29 21 300
e-mail: biuro@nadlesnictwo-oborniki.gov.pl
KRS 000044847816, NIP 778-10-35-700 (5)

Zgodność kopii z oryginałem
- stwierdzam
GŁÓWNY KSIĘGOWY
Nadleśnictwo Oborniki
Beata Kozłowska

¹ R. Plebański, *Karta ewidencyjna zabytku nieruchomego Kolumna graniczna (?) / morowa (?) z Wełny*, 2020 r.

² R. Plebański, *Karta...*

został nauczycielem królewiczów Ksawerego i Karola. Był członkiem towarzystwa Miłośników Prawdy *Societatis Alethophilorum*³.

Dobra Wielkopolskie, w tym majątek w Wełnie wniosła żona Marianna z Kołaczkowskich, z którą ożenił się w 1750 r. Marianna była córką Adama Kołaczkowskiego, podkomorzego kaliskiego. Podobno była wdową, jednak nazwisko pierwszego męża nie jest znane. Na wniesione dobra składały się oprócz Wełny: Parkowo, Głuchowo z Siernikami i Manieczki⁴.

Pałac w Wełnie powstał w drugiej połowie XVIII wieku. Architekt, najprawdopodobniej pochodzenia czeskiego, nie jest znany. Architektura pałacu wpisuje się w charakterystyczny styl dworskich założeń pałacowych z okresu baroku. Widać tu jednak kilka znaczących odstępstw stanowiących o unikalnym charakterze budowli. Chodzi o dwie duże sale i dwa ryzality. Półokrągły ryzalit, w którym znajdowała się sala balowa w typowym założeniu Wielkopolskim znajdowałby się jedynie w tylnej części pałacu, z wyjściem na ogród. Kolumny datowane są na trzecią ćwierć XVIII wieku, zbudowane najprawdopodobniej równoległe z pałacem. Usytuowane są na polach za wsią, oddalone od siebie o kilkaset metrów.

W 1773 r. Franciszek Jan Rostworowski wycofał się z życia publicznego i na stałe osiadł w Wielkopolsce. Goszczące u niego osobistości bardzo chwaliły poziom funkcjonowania gospodarstwa - zadbane drogi, porządne zabudowania, owocowe ogrody, wykopane kanały, osuszone błota. Opowiadano też o rozległej biblioteczce Rostworowskiego z wieloma wybitnymi dziełami z zakresu agronomii i literatury.

W życiorysie Franciszka Rostworowskiego ważnym elementem była przyjaźń z Józefem Wybickim. Pałac w Wełnie był znany na cały region i gościł wielu ze świata kultury i polityki. Autor Mazurka Dąbrowskiego wielokrotnie bywał u Rostworowskiego. Wybicki wracając w 1772 roku z Wiednia zawitał do majątku i wtedy miał okazję poznać, piętnastoletnią wówczas, Esterę Wierusz Kowalską. Marianna Kołaczkowska była jej ciotką, siostrą matki Konstancji z Kołaczkowskich Wierusz Kowalskiej. Estera wraz z matką mieszkały wtedy w pałacu. W tamtym czasie Wybicki był żonaty z Kunegundą Drwęską. Kiedy owdowiał wielokrotnie gościł (w latach 1776-1780) w majątku Rostworowskiego. W roku 1780 roku oświadczył się Esterze, a następnie

³ W. Szczygielski, *Franciszek Jan Rostworowski h. Nałęcz*, [w:] *XXXII tomie Polskiego Słownika Biograficznego*, 1989-1991, źródło: w <https://www.ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/franciszek-jan-rostworowski-h-nalec-zm-1781-konfederat-barski>, dostęp: 11.01.2023.

⁴ W. Szczygielski, *Franciszek...*

Wg informacji zawartych w publikacji *Manieczki* (M. Strzałko, P. Andersa, Poznań 1997) dobra w Manieczkach należały do Ignacego i Adama Kołaczkowskich, ale ze względu na fakt, że byli oni nieletni, zarządzaniem majątkiem zajmowała się Marianna oraz Franciszek Rostworowski.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
KOLUMNA BAROKOWA W WELNIE

11 września 1780 roku wzięli ślub w koście p.w. Podniesienia Krzyża w Welnie⁵. Niespełna rok później, 21 czerwca 1781 roku, odkupił za 150 tysięcy złotych dobra w Manieczkach oraz posiadłość Psarskie obok Śremu. W imieniu nieletnich, Ignacego i Adama Rostworowskich występował Franciszek⁶.

Przyjaźń z Wybickim była tak bliska, że to Józef z żoną opiekowali się Rostworowskim w jego ostatniej chorobie, Wybicki pomagał przyjacielowi spisać testament. Zmarł bezdzietnie w swoim majątku w Welnie 31 października 1781. Został pochowany w kościele w Parkowie.

W zapiskach testamentowych część cennych przedmiotów przekazał rodzinie Wybickich, powstały też zapisy na rzecz służby i ubogich chłopów, a jednym z jego życzeń było dokończenie budowy kościoła w Parkowie.

Dziedzicem Welny został Adam Kołaczkowski (1761 - 1803), wychowanek Rostworowskiego oraz jego żony, bratanek Marianny. Adam studiował w Anglii, pod koniec życia mieszkał w Dreźnie, tam też zmarł. Około roku 1790 r. Adam Kołaczkowski sprzedał Welnę Adamowi Mateuszowi Grabowskiemu. Grabowski osiadł w Welnie wraz z żoną, Ludwiką z Turnów. Urodził się tam jego młodszy syn Józef Ignacy Goetzendorf-Grabowski. Welnę wprawdzie odziedziczył starszy z synów Mateusza, Adam, który jednak zmarł bardzo młodo (33 lata). Owdowiałą bratową, dziećmi i majątkiem zaopiekował się Józef Ignacy. Następnie dobra weleńskie przeszły w ręce niemieckie. Po II wojnie światowej całość została przejęta przez skarb Państwa. W czasach PRL w Welnie istniało Państwowe Gospodarstwo Rolne.

Dwie kolumny ze wsi Manieczki datowane są na 1766, co czasowo pokrywa się z kolumnami z Welny. Tamte kolumny ustawione zostały na analogicznych czworobocznych wysokich postumentach. Taka sama historia towarzyszy też powstaniu kolumn, mówiąc o tragicznym pojedynku dwóch braci. W niektórych źródłach internetowych pojawia się pojedynek o dziewczynę. Wg ustaleń historyka, z XIX w. obie kolumny miałyby być poświęcone jednej i tej samej osobie - Maciejowi Kołaczkowskiemu, sędziemu ziemi poznańskiej, wg. akt parafialnych zmarłemu w 1767 roku śmiercią samobójczą. Powyższe ustalenia podaje Antoni Białecki w pracy z 1860 r. "Wykopaliska w Manieczkach"⁷. Maciej Kołaczkowski zakupił dobra w Manieczkach

Zgodność kopii z oryginałem
- stwierdzam
GŁÓWNY KMIĘGOWY
Nadleśnictwo Oborniki
dnia 08.05.2024 r. Beata Kozłowska
podp.

⁵ Informacje ze strony gminy Rogoźno; <https://rogozno.pl/welna.html>, dostęp: 09.01.2024.

⁶ M. Strzałko, P. Anders, *Manieczki*, Poznań 1997, s. 21, <http://www.wbc.poznan.pl/Content/242908/PDF/manieczki.pdf>, dostęp: 11.01.2024.

⁷ M. Strzałko, P. Anders, *Manieczki*, s. 49.

około połowy XVIII wieku⁸. Jeśli kolumny są faktycznie pomnikiem pośmiertnym dla Macieja Kołaczkowskiego musiał je ufundować Franciszek Jan Rostworowski, który opiekował się majątkiem po śmierci właściciela. W wypadku kolumn w Manieczkach o ich sepulkralnym charakterze świadczy forma złamanych kolumn, która jest popularnym motywem w sztuce cmentarnej i wyraża przerwane ludzkiego życia oraz jego przemijanie, symbol śmiertelności, ułamanej podpory życia⁹.

Czasy oświecenia to jednocześnie popularność myśli wolnomularskiej. Franciszek Jan Rostworowski oraz Józef Wybicki nie figurują w żadnych zachowanych dokumentach masońskich. Jednakże wśród członków konfederacji barskiej było wielu członków masonerii, w Preszowie - miejscu centralnej władzy konfederacji utworzono dla nich w roku 1770 lożę „Cnotliwy Wędrowiec”¹⁰. W 1734 r wolnomularstwo zostało zakazane w Polsce¹¹. Wg wielu badaczy tematu Józef Wybicki był masonem, a myśl wolnomularska przejawia się w wielu jego pracach¹². Bez względu na fakt czy Rostworowski należał do loży czy nie¹³, pewne elementy symboliki masońskiej mogły pojawiać się w architekturze tamtego okresu. Kolumny welfskie mają charakterystyczny wysoki prostopadłościenny cokół, w podobny sposób przedstawiane są na rycinach kolumny symboliczne dla wolnomularstwa - kolumny Jakin i Boaz, nawiązujące do kolumn przy wejściu do świątyni Salomona. Jakin (z hebr. JHWH – Bóg utwierdził) i Boaz (z hebr. – w Nim moc). Kolumny te symbolizowały stałość i siłę¹⁴. To oczywiście w żaden sposób nie łączy kolumn welfskich z masonerią, jednak może sugerować popularność tego motywu w tamtym okresie.

⁸ M. Strzałko, P. Anders, *Manieczki*, s. 16.

⁹ D. B. Rudnicki, *Symbolice cmentarne - formy trwałe i roślinne*, [w:] *Kronika Bydgoska*, 38, 2017, s. 318, <https://doi.org/10.34767/KB.2017.38.15>, dostęp: 11.01.2024.

¹⁰ W. Majewski, *Jędrzej Kitowicz a konfederacja barska*, [w:] *NAPIS* seria VII (2001), s. 325, https://rcin.org.pl/Content/56765/PDF/WA248_68805_P-I-2795_majewski-jedrzej.pdf, dostęp: 11.01.2024.

¹¹ *Wolnomularstwo*, w: Czyżewski J. (red.), *Słownik historii Polski*, wyd. VI, Warszawa: Wydawnictwo „Wiedza Powszechna” (1973), s. 550-551.

¹² Władysław Zajewski w artykule opublikowanym w 1972 roku na łamach gdańskiego miesięcznika „Literary” (nr 6) oraz w biografii Wybickiego.

¹³ Nie ma na to dowodów. W wykazach figuruje dwóch innych Rostworowskich: Jan i Stefan jako członkowie loży Bracia Zjednoczeni, powstałej w 1807 r., za: S. Małachowski - Lempicki, *Wykaz polskich loż wolnomularskich oraz ich członków w latach 1738 - 1821 poprzedzony zarysem historii wolnomularstwa polskiego i ustroju Wielkiego Wschodu Narodowego Polskiego*, Kraków 1929 r. s. 295.

¹⁴ J. Grażyńska, *Kilka uwag o symbolice masońskiej*, [w:] *BIBLIOTEKA 2020*, NR 24 (33), s. 183.

Nieznana jest funkcja kolumn w Welnie. Możliwe, że wyznaczały granicę włości, ale miejscowe podanie mówi o dwóch braciach, którzy w pojedynku chcieli rozstrzygnąć spór o wybranekę, jednak wg opowieści obaj poległi, a na miejscu zdarzenia, a pro memoria, ustawiono owe kolumny. Podanie wydaje się być mało prawdopodobne w związku z faktem, że ta sama historia wiąże się z kolumnami we wsi Manieczki. W wypadku kolumn w Welnie trudno sugerować ich sepulkralny charakter ze względu na dużą odległość od siebie oraz wielkość odbiegającą raczej od standardowych pomników upamiętniających zmarłych. Wg karty ewidencji zabytku mogły to być kolumny morowe. Epidemia dżumy pojawiła się w Wielkopolsce w roku 1708 i trwała dwa lata. W 1727 roku w Poznaniu wiele osób umarło na tyfus, w 1732 ludzie umierali na chorobę nazwaną „złośliwą biegunką”, a w 1736 roku wielu mieszkańców zatruto się wodą na skutek powodzi jaka nawiedziła miasto. Kolejna epidemia nieznaney choroby pojawiła się w Poznaniu w 1755 roku¹⁵. Zazwyczaj jednak kolumny morowe były pojedynczym pomnikiem o funkcji wotywniej, bardzo często zdobionymi figurami świętych. Brak zachowanych opisów czy przekazów dotyczących ewentualnych figur wotywnych raczej każe wątpić, że to była pierwotna ich funkcja.

4.0. Opis obiektu

Kolumna wolnostojąca, murowana, pierwotnie tynkowana. Ustawiona na wysokim prostopadłościennym cokole. Baza ustawiona na cokole wykonana z kształtek ceglanych. Ze względu na duże zniszczenie trudno jednoznacznie określić pierwotny kształt kolumny. Trzon kolumny zwężający się u góry z entazis, murowany z ceramicznych kształtek o łukowatym kształcie. W górnej partii trzonu rząd kształtek ceramicznych o formie półwałka. Na archiwalnym zdjęciu widać, że wałki były dwa, prawdopodobnie drugi wykonany w tynku. Nad wałkiem pierwotnie znajdowało się 19 rzędów cegieł. Obecnie brakuje około 15% wysokości trzonu kolumny. Trzon kolumny zakończony również wałkiem, o czym świadczy archiwalna fotografia. Baza kolumny na wysokiej, zwężającej się plincie z wąskim torusem. Niezachowany kapitel kolumny, brak jakichkolwiek przekazów o tym, co znajdowało się na jej zwieńczeniu. W związku z zachowanym metalowym trzpieniem na bliźniaczej kolumnie pewnym jest, że ceglana konstrukcja zwieńczona była innym materiałem, np. kamiennym kapitelem czy rzeźbą. Kolumna pierwotnie

¹⁵ Wacław Zaremba, „Zarazy nagminne w Wielkopolsce panujące aż do roku 1800”, [w:] Przewodnik Lekarski, numer 19, 1892 rok, za: <https://kulturaupodstaw.pl/morowe-powietrze-nad-wielkopolska/>, dostęp: 11.01.2024.

tynkowana zaprawą wapienną. Obecnie zaprawa zachowana fragmentarycznie. Widać szczątkowe ślady białej warstwy malarskiej. Na jednej z cegieł znajduje się gmerk, odcisnięte są litery „K T” (fot. 10).

Druga kolumna znajdująca się ok. 200 metrów dalej nie jest kolumną bliźniaczą. Ma nieco inne proporcje, jest smuklejsza, ma prosty, niczym nie wydzielony trzon, wyższy cokół i znacznie bardziej czytelną formę.

5.0 Stan zachowania i przyczyny zniszczeń

Obiekt pozostaje stałą ruiną, zachowany jest w złym stanie. Duże zniszczenia lica ceglanego, cegły z licznymi ubytkami, w dolnych partiach część cegieł wypadła. Dodatkowo cegły silnie zdeintegrowane, osypujące się częściowo, pokryte ciemnymi nawarstwieniami. Dożo zmian mikrobiologicznych - na obiekcie widać działalność porostów, mchów, grzybów i glonów. Zaprawa spoinująca w większości nie zachowana, silnie zdeintegrowana. Wszystkie czynniki biologiczne wpływają na niszczenie cegły oraz spoiny

Pierwotnie obiekt tynkowany, większość tynków nie zachowana ze względu na negatywne działanie czynników atmosferycznych. Zachowany tynk mocno opojony od podłoża, spękany. Na tynku widać śladowe ilości białej wyprawy malarskiej (fot. 9). Dodatkowo widać ślady historycznej naprawy, w postaci cementowej zacierki na tynku pochodzącej najprawdopodobniej z ok. 1 poł. XX wieku. Do zniszczeń tynku przyczyniło się narażenie na warunki zewnętrzne, przede wszystkim działalność wody. Próba naprawy obiektu warstwą cementową przyczyniła się do pogłębienia i postępowania zniszczeń. Właściwością zaprawy wapiennej jest dobra - paroprzepuszczalność pozwala wyprowadzać wodę za zewnątrz. Po założeniu cementowej zacierki, która miała wyższą wytrzymałość i dużą szczelność, podciągającą wodą gruntową oraz woda opadowa wsiąkając w nieosłoniętą górną część obiektu nie miała możliwości odparowania i zostawała wewnątrz obiektu. W wyniku niemożności wyprowadzenia wilgoci na zewnątrz układu, nastąpiło odspojenie tynku od warstwy cegieł. Dodatkowo utrzymująca się wysoka wilgotność oraz działalność soli rozpuszczalnych w wodzie zaczęła działać niszcząco na samą cegłę. Na części cegieł widać czarne, zwarte nawarstwienia, tworzące szczelną warstwę i uniemożliwiające odparowywanie wody, co najprawdopodobniej doprowadziło w wielu miejscach do rozsadzenia powierzchniowej warstwy cegły w wyniku zmiennych warunków temperaturowych. Od strony zachodniej lico cegły zachowane jest w lepszym stanie, za to widać na nim większą działalność

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
KOLUMNA BAROKOWA W WEŁNIE

glonów oraz liczne czarne nawarstwienia (fot. 5). Kumulacja wilgoci związana z obecnością mikroorganizmów oraz zwarte nawarstwienia, które uniemożliwiają odparowanie wody mogą doprowadzić do dużych zniszczeń lica cegły, które możemy zaobserwować w innych częściach kolumny.

Górna część kolumny nie zachowała się. Do zniszczeń w górnej partii obiektu przyczynił się brak kapiteła lub figury wieńczącej, która mogłaby odprowadzać wodę opadową. Brak zwieńczenia pozwalał wodzie opadowej wsiąkać w głąb muru. Dodatkowo zniszczenia górnej partii są prawdopodobnie także wynikiem erozji metalu (najprawdopodobniej na szczycie był umieszczony trzpień metalowy) na skutek warunków atmosferycznych, szczególnie niszczącej działalności wody.

Znajdujące się nieopodal drzewa zacieniają kolumnę, stąd działalność grzybów, glonów i porostów. Dodatkowo gałęzie i korony drzew dokonały uszkodzeń mechanicznych. Ponadto na zły stan wpływa nieużytkowy charakter obiektu, od lat nie był poddawany żadnym pracom zabezpieczającym.

Zgodność kopii z oryginałem
- stwierdza ...
data ... 2005 24 ...
Beata Kamińska

Lasy Państwowe
Nadleśnictwo ...
ul. Gajowa 1, 61-400 Oborniki
tel. +48 51 25 74 001
e-mail: obornik@prn.wlas.gov.pl
regon: 55074172, nip: 5507400200

6.0. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania

Fot. 1. Obecny stan kolumny, widok od strony południowo-wschodniej.

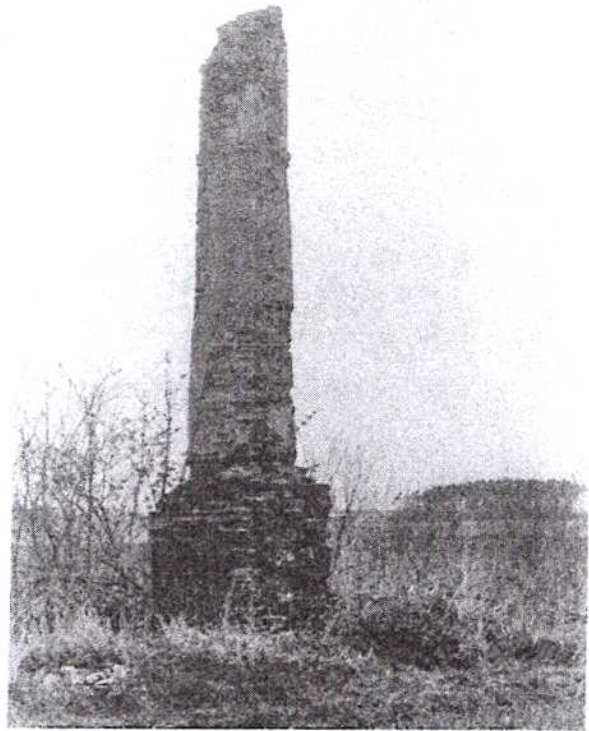
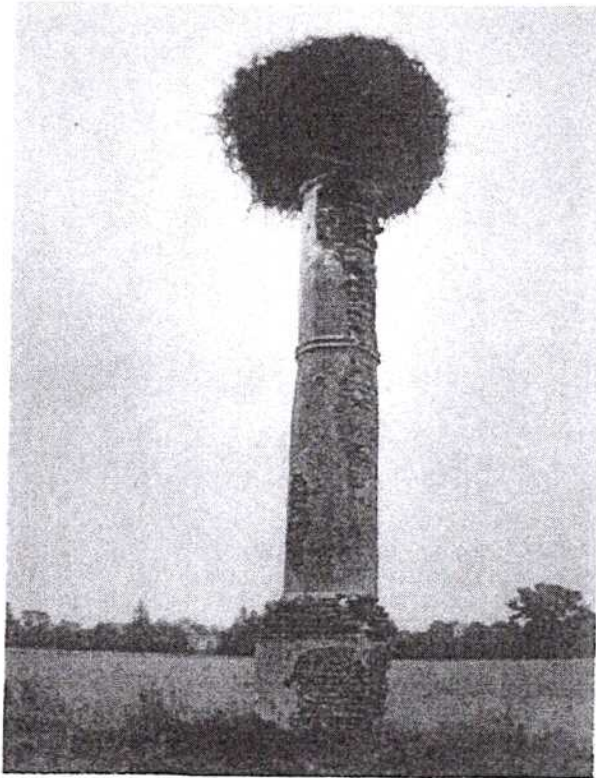

Fot. 2. Fot. Obecny stan kolumny, widok od strony północnej.

Zgodność kopii z oryg. ...
- stwierdza
dnia 08.05.2017 r. ...
Beaty K...
K...
K...

Urząd Pomostowy
Główny Księgowy
Państwowe Gospodarstwo Rolne
ul. Św. Józefa 1, 64-500 Oborniki
tel. 43 61 2971 302
e-mail: oborniki@pgr.gov.pl
Regon: 023091577, NIP: 7780007009 (6)

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
 KOLUMNĄ BAROKOWĄ W WELNIE

Fot. 3-4. Archiwalne zdjęcie przedstawiające kolumnę, brak informacji o czasie wykonania zdjęć. Widać, że już wtedy kolumna była zaniedbana: duże zniszczenia tynków, brak elementu wieńczącego kolumnę.

Fot. 5. Od strony zachodniej dobrze zachowane lico cegły, pokryte silnymi nawarstwieniami.

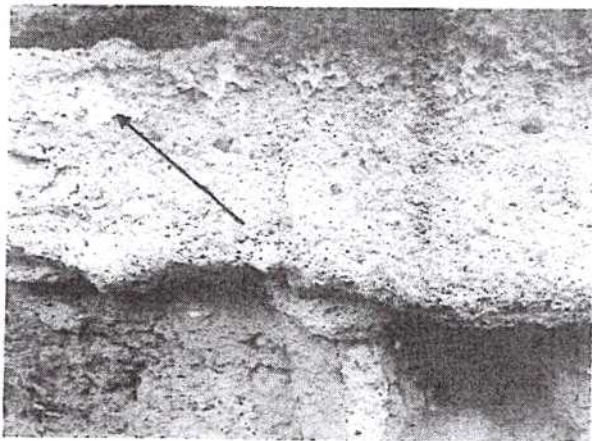
Fot. 6. Zachowane fragmenty tynku odspojone od muru ceglanego.

Fot. 7. Silne porażenie mikroorganizmami, duża działalność porostów.

Fot. 8. Cegły silnie zdeintegrowane, wiele z nich straciło swój kształt, osypujące się lico cegły. Widać także ciemne nawarstwienia na cegle.

Fot. 9. Śladowe ilości białej warstwy malarskiej.

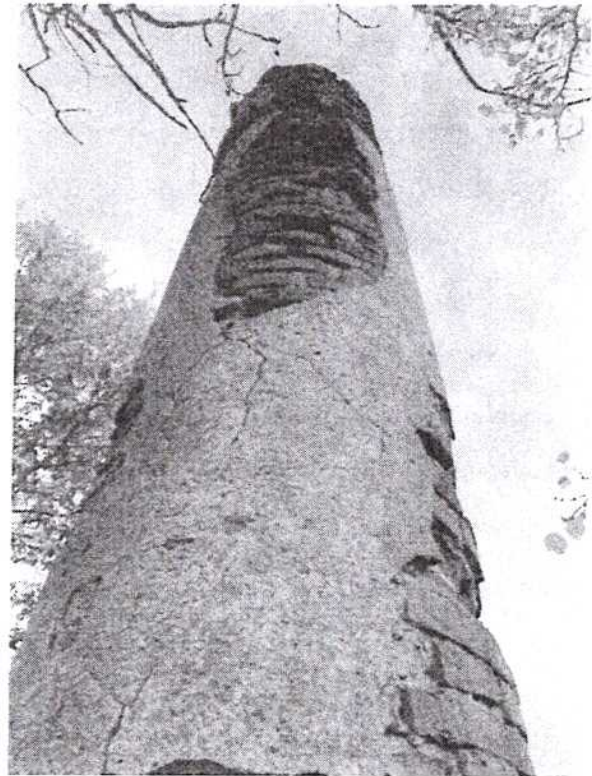
Fot. 10. Gwóźdź umieszczony w cegle.

Zgodność kopii z oryginałami
- stwierdzam
data 08.05.14
Beata K...
podpis

Urząd Powiatowy
Starostwo Obornickie
ul. Wolności 1, 64-400 Oborniki
tel. +48 61 25 71 302
e-mail: obarn@obornicki.poznan.lubus.gov.pl
NIP 64011077, NIP 737007084 (5)

Fot. 11. Zniszczone kształtki stanowiące bazę kolumny, silne porażenie mikrobiologiczne - atak porostów. Wypłukana ze spoin zaprawa.

Fot. 12. Spękanie zachowanych tynków, liczne mikroorganizmy na licu cegieł oraz tynku.

Fot.13. Silne porażenie mikrobiologiczne - mchy, porosty.

Fot. 14. Widoczna cementowa zacierka, duże ubytki lica cegły, wgłębienia w cegle.

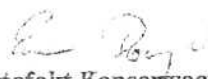
Zgodność kopii z oryginałem
- stwierdza
dnia 08.05.2014 r. Beata Ciermerczak

Kuśty Tyszkiewicz
Nadleśnictwo Oborniki
ul. Wolności 1, 64-600 Oborniki
tel. +48 61 29 71 202
e-mail: nadlesnictwo@oborniki.poznan.lodz.gov.pl
REGON 142031477 NIP 7770007049 151

7.0. Program prac konserwatorskich

1. Sporządzenie dokumentacji fotograficznej obrazującej dokładnie stan kolumny przed przystąpieniem do prac konserwatorskich.
2. Prowadzenie na bieżąco dokumentacji fotograficznej i opisowej dotyczącej przebiegu działań konserwatorskich.
3. Dezynfekcja cegieł oraz zachowanych fragmentów tynku specjalistycznymi nioselektywnymi preparatami biobójczymi.
4. Podklejenie odspojonych fragmentów tynku zaprawą do iniekcji, przeznaczoną do strukturalnej konsolidacji murów na bazie spoiw mineralnych, niezawierających soli rozpuszczalnych. Zaprawę można wprowadzić strzykawką lub urządzeniami mechanicznymi pod niskim ciśnieniem.
5. Usunięcie nawarstwień biologicznych mechanicznie przy pomocy szczotek. W razie potrzeby należy ponownie użyć środka biobójczego.
6. Usunięcie mechaniczne zacierki cementowej.
7. Impregnacja osłabionych cegieł preparatem wzmacniającym o wysokiej zawartości estrów kwasu krzemowego w rozpuszczalnikach organicznych na bazie kwasu krzemowego.
8. Usunięcie mechaniczne ciemnych nawarstwień bez uszkodzenia lica cegły - wykonanie prób przy pomocy myjki ciśnieniowej, metod chemicznych, metod strumieniowo-ściernych z wykorzystaniem drobnego, delikatnego kruszywa lub ablacji laserowej.
9. Odsolenie zasolonych partii muru metodą migracji do rozszerzonego środowiska przy użyciu waty celulozowej lub ligniny oraz wody demineralizowanej.
10. Z uwagi na fakt, że kolumna odbiega od pionu, należy podjąć działania zmierzające do określenia przyczyn tego stanu rzeczy. W tym celu należy odstąpić fundament w celu ustalenia budowy i stanu zachowania fundamentów obiektu oraz określenia rodzaju gruntów występujących w otoczeniu kolumny.
11. Na podstawie wykonanych odkrywek i konsultacji z WKZ należy wybrać sposób wzmocnienia fundamentów i ich zabezpieczenia przeciwwilgociowego, jeśli wystąpi taka konieczność.
12. W przypadku konieczności wykonania izolacji przeciwwilgociowej zaleca się użycie folii kubełkowej.
13. Wmurowanie nowych cegieł w miejsca, gdzie ich brakuje lub wymiana silnie zniszczonych cegieł na nowe o zbliżonych właściwościach fizyko-chemicznych oraz wymiarach.

14. Rekonstrukcja górnej części kolumny cegłami o zbliżonych właściwościach fizykochemicznych oraz wymiarach. Odtworzenie pierwotnej wysokości na podstawie archiwalnej fotografii, z zachowaniem proporcji.
15. Wykonanie spoin zaprawą wapienną z kruszywem o podobnej gradacji do zachowanej oryginalnej spoiny. Użyta zaprawa powinna mieć niższe właściwości wytrzymałościowe niż cegła.
16. Odtworzenie brakujących tynków wraz z zachowaniem elementów ciągniętych, jak półwałki. Należy do tego celu użyć zaprawy mineralnej renowacyjnej o uziarnieniu zbliżonym do oryginalnie zachowanego tynku.
17. Zabezpieczenie zwieńczenia kolumny preparatem krzemianowym o wysokiej zawartości estrów kwasu krzemowego w rozpuszczalnikach organicznych, aby ograniczyć wsiąkanie wody opadowej.
18. Pomalowanie kolumny białą farbą, dobraną odcieniem do zachowanej oryginalnej warstwy malarskiej. Użycie wysokiej jakości farb elewacyjnych na bazie wapiennej lub krzemianowej.
19. Sporządzenie dokumentacji fotograficzno-opisowej prowadzonych zabiegów konserwatorskich.

Artefakt Konserwacja Zabytków
Ewa Porzyc
Al. Kompozytorów Polakich 5/13, 20-848 Lublin
NIP 9462631030 REGON 388720009
tel. 507241678 e-mail: ewa.porzyc@gmail.com

Łądy Hajeł 100/15
Biuro Nadleśnicztwa Oborniki
Oborniki Leśna, ul. Gajowa 1, 55-640 Oborniki
tel. +48 61 2971 300
e-mail: nadleznictwo@oborniki.nadlesniczostwo.gov.pl
Regon: 630011527, NIP 7470067654

Zgodność kopii z oryginałem
- stwierdzam
08.05.2014 r.
Beata Kuzmierzczak
podpis

BEATA KUZMIERZCZAK
Nadleśnicztwo Oborniki